

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง: กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัด เทศบาลเมืองชัยภูมิ*

SUFFICIENT SCHOOL MANAGEMENT MODEL: A CASE STUDY OF SCHOOLS UNDER THE CHAIYAPHUM PROVINCIAL MUNICIPALITY

ต่อศักดิ์ บุญเสือ¹, ฉัตรชัย ตั้งศรีทอง² และ ศิริพันธ์ ขวัญอ่อน³

Toasak Boonsuea¹, Chatchai Thongsritong² and Siriphan Kwanon³

¹⁻³เทศบาลเมืองชัยภูมิ

¹⁻³Chaiyaphum Municipality, Thailand

Corresponding Author's Email: rong.torsak2505@gmail.com

วันที่รับบทความ : 19 สิงหาคม 2568; วันแก้ไขบทความ 6 กันยายน 2568; วันตอบรับบทความ : 8 กันยายน 2568

Received 19 August 2025; Revised 6 September 2025; Accepted 8 September 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารสถานศึกษาพอเพียง: กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยภูมิ 2) สร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง: กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยภูมิ และ 3) ตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง: กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยภูมิ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เก็บข้อมูลกับสถานศึกษา จำนวน 4 โรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 กลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูงานวิชาการ และกรรมการสถานศึกษา จำนวน 6 คน เลือกแบบเจาะจงโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เลือกแบบเจาะจง โดยวิธี Focus Group Discussion วิเคราะห์

Citation:

* ต่อศักดิ์ บุญเสือ, ฉัตรชัย ตั้งศรีทอง และ ศิริพันธ์ ขวัญอ่อน. (2568). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง: กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยภูมิ. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 3(6), 167-182.

Toasak Boonsuea, Chatchai Thongsritong and Siriphan Kwanon. (2025). Sufficient School Management Model: A Case Study Of Schools Under The Chaiyaphum Provincial Municipality.

Journal of Interdisciplinary Social Development, 3(6), 167-182.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คนผู้บริหาร จำนวน 4 คน ใช้วิธีสอบถามความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลวิจัยพบว่า 1) กรอบในการกำหนดแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาพอเพียงประกอบด้วย 10 ประเด็น ครอบคลุมการบริหารสถานศึกษาพอเพียงทั้ง 5 ด้าน เช่น ปัญหาด้านการปฏิบัติจริง การขาดนโยบายที่ชัดเจนและความเข้าใจของครู ขาดการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง 2) การสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงใช้วิธีการพัฒนาและดำเนินการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาทั้ง 5 ด้านไปพร้อมกัน โดยไม่กำหนดลำดับเริ่มต้น ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหา ความจำเป็น และบริบทของแต่ละสถานศึกษา และ3) การตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง พบว่าความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: สร้างรูปแบบ, รูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง, การบริหารสถานศึกษาพอเพียง

Abstract

The objectives of this research were to: 1) study sufficient school administration: a case study of schools under the Chaiyaphum Municipality; 2) create a sufficient school administration model: a case study of schools under the Chaiyaphum Municipality; and 3) validate the sufficient school administration model: a case study of schools under the Chaiyaphum Municipality. This was a research and development study. Data was collected from 4 schools and 2 groups of experts. The data was analyzed by calculating the mean and standard deviation, and thru content analysis. The target groups were school principals, academic teachers, and school board members, totaling 6 people, selected purposively using interviews and questionnaires. Nine experts were selected purposively using Focus Group Discussion, and the data was analyzed by content analysis. Seven experts, including 4 administrators, were surveyed for suitability,

feasibility, and usefulness. The data was analyzed by calculating the mean and standard deviation.

The research findings indicate that: 1) The framework for developing guidelines for sufficient school administration consists of 10 issues, covering all 5 aspects of sufficient school administration, such as practical problems, lack of clear policies and teacher understanding, and lack of continuous monitoring and evaluation. 2) The model for sufficient school administration was created by simultaneously developing and driving the philosophy of sufficiency economy into all 5 aspects of the school, without specifying a starting order, depending on the problems, needs, and context of each school. 3) The evaluation of the sufficient school administration model found that its suitability, feasibility, and usefulness were at the highest level.

Keywords: Development Model, Sufficient School Model, Sufficient School Management

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) มุ่งเน้นการนำพาประเทศให้ก้าวข้ามความท้าทายในด้านต่าง ๆ เพื่อสร้าง “ประเทศให้ที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการพัฒนาตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติ ทิศทางการพัฒนาจะดำเนินไปอย่างมีเหตุผล เน้นความพอประมาณ มีภูมิคุ้มกัน และยึดหลักความรู้ คุณธรรม และความเพียร พร้อมคำนึงถึงความเหมาะสมกับสถานการณ์และเงื่อนไขของประเทศ การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติต้องอาศัยองค์ความรู้ที่รอบด้าน การวางแผนอย่างรอบคอบ และยึดประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ เพื่อผลักดันให้การพัฒนابرลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยมุ่งเตรียมความพร้อมของคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้การพัฒนาคือหัวใจสำคัญ ซึ่งต้องเสริมสร้างทุนทางปัญญา เช่น ศักยภาพในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ การใฝ่เรียนรู้ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม นอกจากนี้ ยังต้องส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาและแหล่งเรียนรู้ในระดับชุมชน โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

และให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาประเทศ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2560) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่ระบบการศึกษา ตั้งแต่ปี 2549 จนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ ได้บรรจุหลักปรัชญาดังกล่าวไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และ กระทรวงศึกษาธิการ (2558) กำหนดให้สถานศึกษาทั่วประเทศน่านโยบายไปปรับใช้ เพื่อปลูกฝังและสร้างอุปนิสัยให้ผู้เรียนดำเนินชีวิตตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนให้ผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ตามศักยภาพและบริบทของพื้นที่ โดยบูรณาการในด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาบุคลากร ซึ่งหน่วยงานสถานศึกษาซึ่งเป็นระดับปฏิบัติ จะทำหน้าที่เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนและขยายผลการดำเนินงานต่อไป

การบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกระบวนการบริหารโรงเรียนที่เน้นความพอเพียงในระบบการศึกษา โดยมีเป้าหมายสำคัญในการปลูกฝังทักษะการเรียนรู้และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้แก่เด็กและเยาวชน เพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในวิถีชีวิต ผ่านการบ่มเพาะอุปนิสัยที่เหมาะสม ชี้นำแนวทางการดำรงชีวิตแบบสายกลาง มุ่งสร้างความสมดุลและภูมิคุ้มกันที่ดีเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก โดยต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขพื้นฐาน เช่น การนำคุณธรรมมาใช้ควบคู่กับความรู้ โดยอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และการวางแผนอย่างระมัดระวังในทุกขั้นตอน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556) นอกจากนี้ การเสริมสร้างจิตใจของคนในสถานศึกษาให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร สติปัญญา และความรอบคอบ ก็เป็นเป้าหมายที่ต้องการส่งเสริม สอดคล้องกับปริยานุช ธรรมปิยา (2555) ที่กล่าวว่า การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการศึกษา จะช่วยให้บุคลากรทุกระดับนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การบริหารการศึกษา การจัดการงบประมาณ การจัดการเรียนรู้ และกิจกรรมนักเรียน เป็นต้น

การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการศึกษาและการบริหารโรงเรียนยังไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนด เนื่องจากปัจจัยหลายประการ เช่น ครูและบุคลากรขาดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รูปแบบการสอนไม่ยั่งยืน นักเรียนไม่เข้าใจความหมายของหลักปรัชญานี้ และการนำหลักปรัชญามาใช้มักจำกัดเฉพาะโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษายังขาดความจริงจังในการปฏิบัติ สอดคล้องกับข้อสังเกตของสุรินทร์ ภูสิงห์ (2552) ที่ระบุว่า โรงเรียนใน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 แม้จะนำหลักปรัชญามาใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 แต่ยังขาดรูปแบบและแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ส่งผลให้โครงการไม่ประสบความสำเร็จหรือถูกยกเลิกในบางแห่งการบริหารสถานศึกษาไม่ได้จำกัดอยู่แค่ขอบเขตการบริหาร 4 ฝ่าย (งบประมาณ วิชาการ บุคคล และกิจการทั่วไป) แต่ยังคงครอบคลุมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน และกิจกรรมนักเรียน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิถีคิดและวิถีปฏิบัติของผู้เรียน เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกและอุปนิสัย “พอเพียง” ให้เด็กและเยาวชนสามารถดำเนินชีวิตอย่างสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม การบรรลุเป้าหมายนี้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ที่ต้องร่วมกันทำงานตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง หากขาดความร่วมมือนี้ การบริหารจัดการโดยผู้บริหารสถานศึกษาเพียงฝ่ายเดียวจะไม่สามารถประสบความสำเร็จได้

จากการศึกษาการบริหารสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยภูมิ พบว่า มีปัญหาหลายด้านที่ทำให้การดำเนินงานการบริหารสถานศึกษาพอเพียงไม่บรรลุเป้าหมาย เช่น ผู้บริหารไม่จริงจังในการนำผลการปฏิบัติงานปีที่ผ่านมาปรับใช้ในแผนปฏิบัติการประจำปี ส่งผลให้การทำงานไม่ตรงประเด็นและไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง ครูขาดความตระหนักในการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่การเรียนการสอน ทำให้นักเรียนขาดการเสริมแรงทางบวกและการพัฒนาพฤติกรรมตามวิถีพอเพียง ขณะเดียวกัน การมอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรไม่สอดคล้องกับความรู้ความสามารถ ส่งผลให้ภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นในวิถีพอเพียงของผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียนไม่ชัดเจน ซึ่งกระทบต่อความศรัทธาจากชุมชน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาเพื่อสร้างความสำเร็จและเป็นแบบอย่างที่ดี โดยเน้นการแก้ปัญหาและพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ตอบสนองนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงที่ช่วยพัฒนาผู้บริหารให้นำพาสถานศึกษาไปสู่ความยั่งยืนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาพอเพียง: กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยภูมิ
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง: กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยภูมิ

3. เพื่อตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง: กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการบริหารสถานศึกษาพอเพียง: กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยภูมิ แบ่งวิธีการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา หลักการและแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบการสร้างสรรค์แบบสัมภาษณ์ตามกระบวนการและการบริหารสถานศึกษาพอเพียง 5 ด้าน 17 องค์ประกอบ 62 ตัวชี้วัด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556)

2. ศึกษาการบริหารสถานศึกษาต้นแบบ กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยภูมิ

2.1 กลุ่มเป้าหมาย คือ สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศัยภูมิ เขต 1 คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ โรงเรียนสามพันตำราษฏร์อุทิศ โรงเรียนบ้านโป่งคองใต้ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูวิชาการ และกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน

2.2 เครื่องมือ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา และ 5) ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ พร้อมบันทึกวิดีโอ (VDO) ภาพกิจกรรมและบันทึกเสียง

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อให้ได้ข้อมูลการบริหารสถานศึกษาพอเพียงทั้ง 5 ด้าน

3. ศึกษาข้อมูลการบริหารสถานศึกษาพอเพียง กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยภูมิ

3.1 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล 1 (วิทยานารี), โรงเรียนเทศบาล 2 (เมืองเก่าวิทยา), โรงเรียนเทศบาล 3 (ปรากฏ์วิทยากร), โรงเรียนเทศบาล 4 (อมร สะเพียรชัย อุทิศ) สังกัดเทศบาลเมืองชัยภูมิ จำนวน 4 โรงเรียน

3.2 เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แต่ละฉบับแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระดับปฏิบัติของการบริหารสถานศึกษาพอเพียง 5 ระดับ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ในประเด็นการปฏิบัติและการนำปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ทำให้เกิดความสำเร็จ และมีคำถามปลายเปิด (Open Ended) เพื่อให้ผู้ตอบ แบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มเป้าหมาย

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง: กรณีศึกษาโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองชัยภูมิ

1. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบด้านการบริหาร และนำหลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียงมาบริหารจัดการสถานศึกษาจนประสบผลสำเร็จเชิงประจักษ์ จำนวน 3 คน นักวิชาการ จำนวน 3 คน ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 3 คน รวม จำนวน 9 คน

2. เครื่องมือ ได้แก่ แบบบันทึก, เทปบันทึกวิดีโอ เทปบันทึกเสียง (VDO) ภาพกิจกรรม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) สรุประเด็นที่จะนำมาพัฒนารายด้าน และรายชื่อและพิจารณาแบบที่ผู้วิจัยร่างโดย ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

3.1 โครงสร้างและองค์ประกอบของรูปแบบ กำหนดไว้ 3 ส่วน ได้แก่ แนวคิดและ หลักการ วัตถุประสงค์ วิธีการบริหารสถานศึกษาพอเพียงที่ประสบความสำเร็จ

3.2 ยก่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงตามโครงสร้างที่กำหนด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล รวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยการ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อให้ได้ข้อมูลกระบวนการสร้างรูปแบบการบริหาร สถานศึกษาพอเพียงที่ครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง: กรณีศึกษา โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยภูมิ

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มที่ 1 ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

1.1 กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ตรวจสอบความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของโครงสร้างและองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง

กลุ่มที่ 2 ประเมินโดยผู้บริหารสถานศึกษา

1.2 กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยภูมิ ใช้การเลือกแบบเจาะจง จำนวน 4 คน ประเมินความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง

2. เครื่องมือ ได้แก่ แบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง: กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยภูมิ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และประเมินใน 3 ด้าน ได้แก่ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง: กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยภูมิ ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองนครราชสีมา จำนวน 1 โรงเรียน ทดลองใช้ 15 วัน ภายหลังจากทดลองใช้นำไปให้ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยภูมิ จำนวน 4 คน เป็นผู้ประเมิน ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลการประเมิน โดยคำนวณค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

ผลการวิจัย

1. การบริหารสถานศึกษาพอเพียง: กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยภูมิ

ด้านที่ 1 การบริหารจัดการสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีทักษะการจัดการจัดการยุคใหม่ เช่น การเป็นผู้นำ การวางแผน การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้ ICT และการสร้างทีมงานที่เข้มแข็ง โดยต้องสนับสนุนการประยุกต์ ICT ในโรงเรียนและบริหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้นำควรสร้างแรงบันดาลใจ กำหนดแนวทางชัดเจน และประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน พร้อมศึกษาดูงานจากสถานศึกษาต้นแบบ การบูรณาการทั้งหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้าน จะช่วยพัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้อย่างยั่งยืน โดยนำหลักพรหมวิหารธรรมและอิทธิบาทมาประยุกต์ใช้เพื่อขับเคลื่อนงานอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านที่ 2 หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน พบว่า ครูยังขาดการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนขาดแรงจูงใจและโอกาสในการพัฒนาทักษะร่วมกับผู้อื่น นอกจากนี้ การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหน่วยการเรียนรู้ การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ รวมถึงการวัดประเมินผลตามหลัก 2 เงื่อนไข 3 ท่วง 4 มิติ ยังไม่เป็นรูปธรรมและไม่ครอบคลุม

ด้านที่ 3 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนยังไม่บรรลุเป้าหมาย โดยเฉพาะด้านคุณภาพชีวิตและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น การยอมรับตนเอง

และผู้อื่น การเห็นคุณค่าชีวิต ความสามารถพิเศษ บุคลิกภาพ ค่านิยม ศีลธรรม และการอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุข นอกจากนี้ การเสริมแรงเชิงบวก การมีส่วนร่วมของนักเรียน และการบูรณาการกับกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี รวมถึงการปลูกฝังจิตอาสาและความพอเพียงยังไม่ชัดเจนและยั่งยืน

ด้านที่ 4 การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่บุคลากร โดยแต่งตั้งผู้รับผิดชอบที่เหมาะสมและติดตามผลผ่านการสื่อสารและให้กำลังใจ การพัฒนาบุคลากรสามารถทำได้ 3 รูปแบบ คือ 1) อบรมสัมมนา โดยวิเคราะห์ปัญหาในองค์กรกำหนดเป้าหมายและหัวข้อให้ตอบโจทย์ 2) OJT (On-the-Job Training) เรียนรู้จากประสบการณ์จริงและการปฏิบัติงานร่วมกับผู้ชำนาญ และ 3) พัฒนาด้วยตนเอง สนับสนุนให้บุคลากรศึกษาเพิ่มเติมหรือใช้เทคโนโลยี เช่น E-Learning เพื่อเรียนรู้นอกเวลางาน

ด้านที่ 5 ผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ พบว่า คุณลักษณะของผู้นำมีความสำคัญในฐานะแบบอย่างในการใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขณะเดียวกัน ระยะเวลาการปฏิบัติงาน การแลกเปลี่ยนแนวคิด และการสะท้อนผลร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียน ก็เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาความพอเพียง โดยผู้บริหารมีบทบาทในการพัฒนาทุกฝ่ายให้น้อมนำหลักความพอเพียงไปปฏิบัติงานกลายเป็นวิถียั่งยืนในทุกระดับของสถานศึกษา

จากข้อมูลการสอบถามสรุปผู้วิจัยสรุปประเด็นการบริหารสถานศึกษาพอเพียงเพื่อกำหนดแนวทางการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง 5 ด้าน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง: กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยภูมิ

ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	จำนวน ประเด็นการ พัฒนา
1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	4.40	0.25	มาก	8
2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	4.31	0.24	มาก	8
3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.63	0.33	มาก	6
4. ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	4.35	0.33	มาก	3
5. ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ	4.38	0.28	มาก	7

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง: กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยภูมิ

ประเด็นการนำมาสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่

2.1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา เน้นการติดตามและรายงานผลตามแผนปฏิบัติงานประจำปี เพื่อให้ทราบถึงความก้าวหน้าและปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมส่งเสริมแผนงานด้านวิชาการให้สอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา นอกจากนี้ การสร้างหลักการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ครู นักเรียน และชุมชน ก็เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างยั่งยืน

2.2 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อพัฒนาการของผู้เรียน โดยสนับสนุนการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะและความรู้อย่างรอบด้าน รวมถึงการวัดและประเมินผลหลังการจัดกิจกรรม เพื่อตรวจสอบความสำเร็จและปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสา มีความรับผิดชอบ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาตนเองและสังคม

2.4 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา มุ่งเน้นการส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็น โดยมีการติดตามผลการจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากร เพื่อให้แน่ใจว่าการพัฒนาบรรลุเป้าหมายและสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง

2.5 ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ พิจารณาจากคุณลักษณะของผู้บริหาร ครู บุคลากร และผู้เรียนที่สะท้อนถึงการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของการสร้างสถานศึกษาที่มีความสมดุล มั่นคง และยั่งยืน

ทั้งหมดนี้เป็นกรอบการดำเนินงานที่ช่วยให้สถานศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาทั้งผู้เรียนและชุมชนโดยรวม

3. ผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง: กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยภูมิ พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ในระดับ มากที่สุด

อภิปรายผล

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง: กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยภูมิ พบว่า ภาพรวมปัญหาและอุปสรรคในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาการศึกษาพบประเด็นที่สำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายให้เห็นสภาพการดำเนินงานและการปฏิบัติสู่สถานศึกษา พบว่า (1) การทบทวนแผนการติดตามและรายงานผลตามแผนปฏิบัติงานประจำปีเพื่อพัฒนาปรับปรุงเผยแพร่ ยังไม่นำไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง (2) ขาดการกำหนดนโยบายการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในสถานศึกษาที่และเป้าหมายอุดมการณ์ที่ไม่ชัดเจน นโยบายที่คลุมเครือส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่องในการดำเนินงาน (3) การติดตามและประเมินผลไม่ต่อเนื่องและการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขขยายผลและเผยแพร่ยังไม่มีผลการเชิงประจักษ์ (4) ความเข้าใจและการบูรณาการของครูมักไม่ให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และขาดความรู้และความเข้าใจในการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการขาดเทคนิคการสอนที่เหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ความจริงจังกในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาไม่ต่อเนื่องประกอบด้วยภาระกิจงานนโยบายที่ค่อนข้างมาก การเปลี่ยนนโยบายของต้นสังกัดที่มีการปรับเปลี่ยนค่อนข้างบ่อย ทำให้ผู้บริหารขาดความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการวางแผน การกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ ที่ชัดเจน เพื่อการจัดกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติจริง อาจไม่ให้ความสำคัญหรือละเลยในการนิเทศ กำกับ และติดตามการดำเนินงาน ขาดการส่งเสริมพฤติกรรมพอเพียง คุณลักษณะของผู้บริหาร ครู บุคลากร และผู้เรียนยังไม่แสดงออกถึงวิถีความพอเพียง ซึ่งสะท้อนถึงการขาดความต่อเนื่องในการปลูกฝังวิถีความพอเพียง สอดคล้องกับงานวิจัยของเนาวรัตน์ นาคพงษ์ (2555) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงส่วนใหญ่มุ่งเน้น ด้านการวางแผน โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกมีหลักเกณฑ์การดำเนินงานที่ชัดเจน ติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องซึ่งหากนำผลการติดตามแผนปฏิบัติงานไปพัฒนาโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะช่วยให้สามารถระบุสภาพปัญหาและแก้ไขได้อย่างตรงประเด็นและควรมีการติดตามและประเมินผลร่วมกันอย่างต่อเนื่อง บทบาทผู้นำของผู้บริหารในการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน การมีส่วนร่วมและส่งเสริม เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหาร

สถานศึกษาพอเพียงสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อการดำเนินงาน ประเด็นการแบ่งหน้าที่ตามความสามารถและการมอบโอกาสให้บุคลากรฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในงานที่ตนเองรับผิดชอบยังมีอยู่น้อย ซึ่งอาจเกิดจากผู้บริหารขาดการวางแผนและกำกับติดตามการมอบหมายงานตามความรู้และทักษะของบุคลากร สอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศารัตน์ ศรีขาว (2557) ที่เน้นว่าการทำงานควรมีการร่วมคิดร่วมทำตามความถนัดของแต่ละคน และต้องกำหนดเป้าหมายในการสอนเพื่อพัฒนานักเรียน และประเด็นด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร ครู บุคลากร และผู้เรียนยังไม่แสดงออกถึงวิถีความพอเพียง ซึ่งอาจเนื่องมาจากการดำเนินงานที่ขาดความต่อเนื่อง อุดมการณ์ที่ไม่ชัดเจน นโยบายที่คลุมเครือ และการติดตามงานที่ไม่ใกล้ชิด สอดคล้องกับงานวิจัยของอรุณญา เพิ่มพืชรพีพันธ์ (2558) ระบุว่าภาวะผู้นำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงควรมีคุณลักษณะ 4 ด้าน ได้แก่ อุดมการณ์ การพัฒนาที่มุ่งงาน การจูงใจ และคุณธรรมจริยธรรมนอกจากนี้ ยังมีปัญหาเรื่องการขาดความรู้และความเข้าใจในการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการขาดเทคนิคการสอนที่เหมาะสม และผู้บริหารอาจไม่ให้ความสำคัญหรือละเลยในการนิเทศกำกับ และติดตามการจัดการเรียนการสอนของครู สอดคล้องกับงานวิจัยของประยงค์ แก่นลา (2554) พบว่า ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จมักใช้หลักการมีส่วนร่วม โดยดูแล กำกับ ติดตาม และสร้างขวัญกำลังใจให้ครู บุคลากร และนักเรียน พร้อมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน โรงเรียนมีหลักสูตรยืดหยุ่นที่สามารถบูรณาการกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในทุกกลุ่มสาระ มีการติดตามและประเมินผลร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และปรับปรุงกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยชี้ให้เห็นว่าครูเป็นกลไกสำคัญในการจัดกิจกรรมที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะช่วยพัฒนาความคิดและพฤติกรรมของนักเรียนให้มีเหตุผล ชยัน อดทน ประหยัด และรับผิดชอบต่อการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจ สำคัญที่สุดของสถานศึกษาเป็นหน่วยงาน ที่ได้รับมอบหมายจากสังคมให้ทำหน้าที่จัดการศึกษา อีกทั้งผู้บริหารเป็นผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผนงานวิชาการที่ได้ถือว่เป็นงานหลักเป็นหัวใจสำคัญและดำเนินการพัฒนาเพื่อการก้าวไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริงและสิ่งที่สามารถพิจารณาได้ว่า สถานศึกษาได้มีคุณภาพตามมาตรฐานนั้นขึ้นอยู่กับผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษานั้นเอง สอดคล้องกับเพ็ญภา อีรทองดี (2553) พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเชิงบวกต่อการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตาม จากการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อพิจารณาปัญหา อุปสรรค

และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนี้ไปใช้ในสถานศึกษา ด้านวิชาการมีปัญหาเรื่องการบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล

2. การสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง: กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยภูมิ พบว่า ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนด โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในทุกประเด็น ทั้งนี้เพื่อให้มั่นใจว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบครบถ้วนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง การออกแบบเน้นแนวคิดและทฤษฎีที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน โดยเฉพาะการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นรูปธรรม สร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาตนเอง การพัฒนาโรงเรียน และการนำหลักปรัชญาไปใช้ทั้งในระดับนโยบายและการปฏิบัติ ส่งผลต่อความยั่งยืนของโรงเรียนและส่งเสริมให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้อย่างยั่งยืน เริ่มจากการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วมและสร้างความร่วมมือระหว่างบุคลากรทุกฝ่าย ลดความแตกแยกหรือการขาดการเชื่อมโยงในการบริหารจัดการ นอกจากนี้ยังครอบคลุมการประเมินความสำเร็จ อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของดุลชิตร์ มงคล (2565) ที่กล่าวถึง รูปแบบที่มีประสิทธิภาพควรแสดงโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยหรือตัวแปรต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ มีโครงสร้างชัดเจน สามารถนำมาใช้พยากรณ์ผลลัพธ์ที่ตรวจสอบได้ผ่านการสังเกต และปรับให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐาน โดยระบุกลไกเชิงเหตุผลเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ ควรมีการระบุเงื่อนไขและข้อจำกัดที่อาจส่งผลต่อความสำเร็จของการนำรูปแบบไปปฏิบัติ และให้คำแนะนำในการระวังปัญหาที่อาจเกิดขึ้น เพื่อให้การใช้รูปแบบเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิผล

3. การตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง: กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยภูมิ พบว่า การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้วิจัยใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ถูกต้องและชัดเจน โดยนำประเด็นปัญหาที่สถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาพอเพียงที่ประสบผลสำเร็จกำหนดแนวทางและพัฒนา รูปแบบที่สอดคล้องกับหลักทฤษฎีและการปฏิบัติจริง อธิบายเหตุผลอย่างชัดเจน และสามารถนำไปสร้างแนวคิดใหม่ได้ สอดคล้องกับแนวทางการตรวจสอบรูปแบบของสมาน อัครภูมิ

(2550) ที่เสนอ 3 วิธี ได้แก่ 1) การตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 2) การตรวจสอบโดยการประชุมสัมมนา และ 3) การตรวจสอบโดยการทดลองใช้ในสภาพจริงหรือจำลอง สอดคล้องกับ ดุลชิตร์ มงคล (2565) ที่ระบุว่า การตรวจสอบรูปแบบแบ่งเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) รูปแบบการตรวจสอบเน้นทฤษฎีผลสัมฤทธิ์ 2) รูปแบบการตรวจสอบเน้นผู้เชี่ยวชาญ 3) รูปแบบการตรวจสอบเน้นผู้ทรงคุณวุฒิ 4) รูปแบบการประมวลผลการวินิจฉัยข้อมูล

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสถานศึกษา พบว่า ยังประสบปัญหา ด้านการปฏิบัติจริง การขาดนโยบายที่ชัดเจน และความเข้าใจของครู ซึ่งสามารถแก้ไขได้ ด้วยการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน การพัฒนาครู และการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จซึ่งรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงต้องชัดเจน มีโครงสร้างเป็นระบบ สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย คำนึงถึงเงื่อนไขและข้อจำกัด เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน และรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงต้องผ่านการตรวจสอบอย่างรอบด้าน มีความเหมาะสมและนำไปใช้ได้จริง โดยใช้ทั้งทฤษฎีและข้อมูลเชิงประจักษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย รูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง: กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยภูมิ วิธีการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงใช้วิธีการพัฒนาและดำเนินการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาต้องครอบคลุมทั้ง 5 ด้านไปพร้อมกัน โดยไม่กำหนดลำดับเริ่มต้น ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหา ความจำเป็น และบริบทของแต่ละสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ควรส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษา นักเรียน ชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง เข้าใจและเห็นคุณค่าของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและความเป็นอยู่อย่างพอเพียง พร้อมทั้งลงมือปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี และสนับสนุนให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ควรศึกษากลยุทธ์ของการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สถานศึกษาในสังกัดอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). แนวทางการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2558). คู่มือการประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง). เอกสารประกอบการประเมินสถานศึกษาพอเพียง.
- ดุลชิตร์ มงคล. (2565). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารบรรณการศึกษาศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 4(1), 88–96. จาก https://so03.tcithaijo.org/index.php/JOB_EHS/article/view/266492
- ธิดารัตน์ ศรีขาว. (2557). รูปแบบการพัฒนาการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนชนบทในจังหวัดกาฬสินธุ์. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เนาวรัตน์ นาคพงษ์. (2555). กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดกำแพงเพชรโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารศึกษาศาสตร์, 14(3), 49.
- ประยงค์ แก่นลา. (2554). รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารการบริหารการศึกษา, 5(1), 61.
- ปรียานุช ธรรมปิยา. (2555). วิกฤตเศรษฐกิจ 2540 กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ.
- เพ็ญญา อธิทองดี. (2552). การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีเขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- สมาน อัครวภูมิ. (2550). การใช้วิจัยพัฒนารูปแบบในวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). แนวการดำเนินงานขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2560-2564). เรียกใช้เมื่อ 7 มกราคม 2568 จาก <http://www.moe.go.th>

สุรินทร์ ภูสิงห์. (2552). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโดยบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาอุบลราชธานี . ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อรรณญา เพิ่มพีรพัฒน์. (2558). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.